

REUTERSWÄRDSKA

SLÄKTFÖRENINGEN

BULLETIN

AUGUSTI 2017 ÅRGÅNG NR 32

**Välkomna till Reuterswärd ska
släktföreningens 34:e ordinarie
släktmöte på Riddarhuset.**

Lördagen den 11 november 2017 kl. 16.00

BULLETINEN utges av Reuterswärdsska Släktföreningen. Ansvarig utgivare: Peter Reuterswärd.
Postadress: Sekr. Viveka Eriksson, Strandpromenaden 13, 192 66 Sollentuna. Telefon 08-754 21 61
Epost: tage.eriksson@telia.com Släktföreningens hemsida: www.reutersward.info. Bankgiro: 236-3117

I detta nr:

INLEDNING 3

Peter Reuterswärd, ordförande

MICHAËLA REUTERSWÄRD ... 4

Född 1921, död 17 feb 2017

SLÄKTMÖTET KALLELSE 5

NYTT FÖRSLAG 6

Ändring av medlemsparagrafen

FASTER STINAS MINNEN 7

ETT LEVNADSÖDE 8

Krister Reuterswärd (III) 1915 - 1937

MÖDOSAM VANDRING I DÖDENS FÖRGÅRD 9

Av Maud Reuterswärd (III) (1920-1980)

SLAGET VID JARAMA 12

16 februari 1937 - av Sixten Olsson

FÖRSLAG:

MALCOLM NY ORDFÖRANDE 18

i släktföreningen

ELLE-GALANS HEDERSPRIS 18

*tilldelat Tonie Lewenhaupt Reuterswärd
(III)*

REUTERSWÄRDS KRYDDSILL 19

Ett recept

FÖRÄNDRINGAR INOM SLÄKTFÖRENINGEN 20

KÖPES & SÄLJES 20

MEDDELANDET FRÅN STIPENDIENÄMNDEN 20

SKATTMÄSTARENS RAPPORT..... 21

STYRELSEN 23

Läs om slakten!

Följande skrifter finns att beställa från släktföreningen för 75:- per styck, genom insättning på bankgirokonto nr 236-3117. Ange namn och adress samt vilken skrift det gäller.

Berättelsen om Stamfadern Anders Hof Reuterswärd
– *En Västgöta Ryttare* av Carl A. E. Reuterswärd 1984.

En Östgöta Ryttare Lorentz Peter Reuterswärd berättelsen om stamfaderns son av Carl A. E. Reuterswärd 1988.

Reuterswärdsska Boställen på 1800-talet

– Färdanvisningar och kartor. *Östergötland* av Erik A. Reuterswärd 1976. *Småland* av Göran E. P. Reuterswärd 1993.

Gösta F. P. Rd's "*Lilla gula*", 1979, ättlingar till Anders Hof även på kvinno sidan (stencilupplaga).

Reuterswärdsska Släktboken – Ätten Reuterswärd – Historien, Arvet, Myten. Av Fil.Dr Ulla Johanson. Pris 180:-, porto och emballage 45:-.

Inledning

Kära släktingar

Lördagen den 11 november i år stundar släktföreningens 34:e ordinarie släktmöte. Efter mötet kommer historikern och från TV välkände Christopher

O'Regan hålla ett föredrag kring liv och förhållanden i 1700-talets Sverige. Söndagsaktivitet kommer vara i form av guidad visning av Ridarhuset med påföljande traditionsenlig lunch. Mer om inbjudan till släktmöte finns att läsa på sidan 5 i årets Bulletin

Årets Bulletin har två intressanta artiklar om vår bortgångne släkting Krister Reuterswärd (III), som stupade i Spanska inbördeskriget i strid mot fascisterna. Bror till tidigare ordförande Bertil Reuterswärd och syster till Maud Reuterswärd, en välkänd radoröst från förr.

Vid årets släktmöte har vi en mycket viktig fråga att ta ställning till. Styrelsen kommer vid släktmötet lägga fram en motion om stadgeändring rörande medlemskap i släktföreningen. Avsikten med stadgeändringen är att göra släktens ättlingar, män som kvinnor (och även sambobarn) till jämställda medlemmar. Detaljerad information om motionen och förslag till ny stadgetext finns att läsa om på sidan 6 i årets Bulletin.

Styrelsen är övertygad om att föreslagen ändring ligger rätt i tiden och kommer att leda till att släktens kvinnor och sambobarn blir betydligt mer intresserade av föreningens aktivitet och av att livaktigt driva föreningen vidare, inte minst genom att ställa upp som styrelse- och kommittémedlemmar.

Bilagt årets Bulletin finns en uppmaning och upprop från föreningens valberedning som önskar komma i kontakt med medlemmar som är intresserade av att engagera sig i föreningens verksamhet inom styrelse och dess kommittéer.

Efter att ha varit styrelsemedlem sedan 1981 och ordförande i tolv år är det för mig en stor glädje att kunna välkomna Malcolm Reuterswärd (III) som vår föreslagne nya ordförande för släktföreningen. Undertecknads och Malcolms – Mac's – vägar i släktföreningen korsades när vi som 15-åringar för första gången kunde få delta vid ett släktmöte, sittandes vid det som då hette "ungdomsbordet". Direkt till vänster när man stiger in i Lantmarskalkssalen. Vi har sedan under årens lopp haft stor glädje av att ses vid släktmöten tillsammans med våra familjemedlemmar och senare även som styrelsekollegor.

Mac – allt bästa och all framgång som föreningens blivande ordförande.

Peter Reuterswärd (III)
Ordförande

Michaëla Reuterswärd

F. 1921 D. 17 FEB 2017

Michaëla Reuterswärd, Bergshamra, Solna, gick bort 17 februari i år, 96 år gammal. Hon efterlämnar dottern Nadine med söner Jonathan (Om), Petter och Theodor med familjer.

En mycket speciell och känd profil i släkten har sorsamt lämnat oss i stor saknad. Michaëla Reuterswärd (I) f. 1921. Hennes föräldrar var kanslirådet med mera. Göran Topelius och hans maka författarinnan Margareta Suber. Den legendariske finländske författaren Zacharias Topelius var hennes farfars far.

Michaëla, eller "Mica", kom efter kriget att läsa konsthistoria 1945-48 i Uppsala för den kände konstprofessorn Gregor Paulsson, vilket ledde till en fil. kand. Här träffade hon kurskamraten Patrik RD (I) (son till envoyén) med vilken hon gifte sig 1948. Ett lyckligt och långt äktenskap som hade som förtecken det vida ämnet konsthistoria i vilket Patrik blev fil. dr och senare docent

och professor vid Stockholms Universitet. Det unga paret började att försörja sig bland annat som medarbetare i olika uppslagsverk. Detta var före den digitala tidsåldern. En stor insats gjorde Mica som förlagsredaktör (en av flera) för det nya och populära uppslagsverket Focus som publicerades 1958 i 5 st band (Almqvist & Wiksell) och ersatte den gamla och välkända Nordisk familjebok, vars första del kom ut 1875! Mica ansvarade för bland annat konstsektionen i Focus där hennes konstkunnande och starka och ärvda skriftställargener spelade stor roll.

Mica var utåtriktad, snabbtänkt, aktiv. Studentrevolten 1968 fick henne att engagera sig politiskt

och i samhällets tjänst. Hon blev invald i stadsfullmäktige i Solna stad för dåvarande högerpartiet som ett slags "kulturborgarråd" (var även kulturpolitisk ledamot i Solna kulturnämnd och Stockholms Läns Landstings konstnämnd), samhällsposter som passade henne perfekt. Hon valde bland annat konst till officiella byggnader i kommunen och tack var henne hänger nu en och annan Oscar RD (II) och Patrik RD (II) på väggarna. Ett annat engagemang var återskapandet och renoveringen av den gamla 1700-talsteatern Confidencen, som hörde till Ulriksdals Slott. Hon stödde sedan aktivt den nya teaterchefen Kerstin Dellert och hennes uppsättningar och lyckade försök att göra den gamla slottsteatern känd och få den att gå runt ekonomiskt.

Mica var sålunda förutom konsthistoriker, också kulturpolitiker, nämndeman i Solna Tingsrätt, förlagsredaktör, författare och släktforskare (släkten Topelius) med mera. Mica gav ut en handfull skrifter. Ibland i samarbete med annan som till exempel med jämnåriga museiintendenten Pontus Grate. Hon var ett stort stöd för maken Patrik i hans karriär som konstprofessor, forskare och författare. Otaliga kulturreSOR gjordes till konstens Italien och Sydeuropa.

Men mest trivdes hon i den tjechovska gamla trävillan Lilla Bergshamra vid Greve Pipers Väg 6 i parken ner mot Brunnsvikens strand, granne med den dåtida möbeldesigngiganten Carl Malmsten. Villan köptes av Mica och Patrik som nyblivna föräldrar i början av 50-talet. De var antagligen redan då medvetna om att stränderna kring Brunnsviken var gammal park- och kulturmark, som från senare

Forts. sidan 7

Välkomna till Reuterswärdska släktföreningens 34:e ordinarie släkthemöte på Riddarhuset.

Lördagen den 11 november 2017 kl. 16.00

Vid mötet behandlas stadgeenliga ärenden.

Christopher O'Regan bjuder på kunskap och underhållning kl 17

Christopher är känd för sina historiska TV-program samt även SVT's "Gokväll"

Middagen börjar kl. 19.00

Kuvertkostnad Släkthemötet 2014

Pris 350:- per person för drink, 3-rätters middag, vin och kaffe.

Ungdomar 15-25 år kr 250:-

Avec och groggbar till självkostnadspris. Sambo/fästmö/fästman och egna barn, minimiålder 15 år, som inte är medlemmar i släktföreningen får delta som gäster till samma kuvertpris. Maximerat antal är 120 personer, vid överbokning äger släktföreningens medlemmar företräde.

Släktföreningen subventionerar middagens pris och dagen efter besöket.

Klädsel smoking (ungdom mörk kostym).

Kl. 17:00, direkt efter mötesförhandlingarna, kommer Christopher O'Regan att ge en intressant och framförallt rolig inblick i det sena 1700-talets värld.

Vi får möta människorna som levde då genom deras dagböcker, brev och tidningsinsändare. Kunskap och underhållning tillsammans kommer att göra föredraget till en upplevelse för såväl historieintresserade som de hittills oinvigda.

Söndagen den 12 november 2017

PROGRAM

Guidad visning av Riddarhuset den 12 november klockan 11-12.30, följt av lunch. Pris 120:- (ungdomar under 25 år 100:-) för hela arrangemanget inkl. lunch varmrätt, måltidsdryck och kaffe

Bindande anmälan insändes per post eller e-post **senast den 10 oktober till Viveka Eriksson. Använd bifogad blankett.**

Postadress: Strandpromenaden 13, 192 66 Sollentuna

Tel: 08-754 21 61. Epost: tage.eriksson@telia.com.

Blanketten finns även att ladda ner från vår hemsida www.reutersward.info (Pdf-fil)

Avgiften insättes på bankgiro 236-3117 Reuterswärdska Släktföreningen.
Var vänlig ange vilka personer det gäller .

Nytt förslag

PÅ ÄNDRING AV MEDLEMSPARAGRAFEN

Ni som var med på släktmötet där vi diskuterade förslaget om att ge de så kallade sambobarnen medlemskap, minns säkert mötet väl. Det blev en mycket livlig debatt som resulterade i att medlemsparagrafen ändrades så att sambobarnen blev jämställda med barn till gifta kvinnor födda Reuterswärd. Till släktmötet nu i höst (den 11 november 2017) kommer styrelsen att lägga fram en motion om ytterligare en ändring av medlemsparagrafen i våra stadgar. Avsikten med stadgeändringen är att göra släktens ättlingar, män såsom kvinnor (och även sambobarn), till jämställda medlemmar. Den nuvarande paragrafen lyder så här:

Medlem av släktföreningen är den, som genom födsel tillhör Reuterswärdska ätten, barn till manlig eller kvinnlig ättemedlem, av ättemedlem adopterat barn samt den, som är gift med eller är änka eller änkeman efter i det föregående nämnd medlem. Rösträtt inträder det kalenderår, varunder myndig ålder uppnås.

Föreningen kan kalla till hedersmedlem sådan person som den vill hedra.

Styrelsen föreslår att paragrafen ändras till:

Medlem av släktföreningen är den som, genom födsel eller adoption, är släkt i rakt nedstigande led med anfadern Anders Hof eller är gift eller sambo med sådan person, eller änka/änkeman efter sådan person. Rösträtt inträder det kalenderår, varunder myndig ålder uppnås.

Föreningen kan kalla till hedersmedlem sådan person som den vill hedra.

På Riddarhusets hemsida (<https://www.riddarhuset.se/adeln-nu-och-da/adeln-i-dag/vem-ar-adlig/>) kan man läsa att adelskapet överförs på manslinjen. Medlemsparagrafens text i våra nuvarande stadgar om Reuterswärdska ätten, innebär därför att männens barnbarn är släktmedlemmar men inte kvinnornas (och inte heller sambobarnens) barnbarn.

Riddarhuset har inga regler när det gäller medlemskap i släktföreningarna. Man kan därför faktiskt vara medlem i en släktförening utan att vara medlem av Riddarhuset. I en av släktföreningarna, som tillhör Riddarhuset, får till och med alla som är intresserade av släkten vara medlemmar. Vidare finns i de Reuterswärdska fondbestämmelserna inte något som hindrar att kvinnor och män behandlas lika.

När personer anmäler till föreningen att de vill vara medlemmar kan visserligen styrelsen få problem med att avgöra vilka som verkligen är släkt med Anders Hof. Men styrelsen anser att den som har ett intresse av släkten själv bör kunna visa hur han eller hon är släkt med Anders Hof, vilket styrelsen inte borde ha någon större svårighet att kunna ta ställning till. Redan nu är medlemskapet faktiskt inte alltid självklart, även om man heter Reuterswärd.

Styrelsen är övertygad om att denna ändring ligger rätt i tiden och kommer att leda till att släktens kvinnor och sambobarn bli betydligt mer intresserade av föreningens aktiviteter och av att livaktigt driva föreningen vidare, inte minst genom att ställa upp som styrelse- och kommittémedlemmar.

Diskutera gärna detta förslag på föreningens Facebook (<http://www.facebook.com/groups/219814424781283/>).

Faster Stinas (III) minnen

OM SIN UPPVÄXT OCH SITT LIV SOM HOVFRÖKEN

1970 berättade Stina Reuterswärd för sin brorson Carl om sin uppväxt och om sitt liv som hovfröken. Berättelsen skrevs ner och finns nu att läsa på vår hemsida, <http://www.reutersward.info/>.

Stina föddes 1884 och dog 1969. Hon växte upp i Örebro och Linköping tillsammans med åtta syskon. Hon blev faster till många och gammelfaster till många fler, bl.a. till Wilhelm och Anders i vår styrelse. Hennes familj var goda vänner till familjen Douglas, som hade kontakter med hovet. 1914 träffade Stina den dåvarande kronprinsessan Margareta på en tebjudning hos familjen Douglas i Stockholm. Kort därefter fick hon erbjudandet att bli hovfröken. Hon tackade ja, trots att hon inte visste var det innebar. Det visade sig att livet som hovfröken blev ett mycket innehållsrikt liv. När kronprinsessan Margareta plötsligt dog 1920 fick Stina ta hand om barnen Gustaf Adolf (far till vår nuvarande kung), Ingrid, Bertil, Sigvard och Carl Johan. Förutom möten med alla kungligheter träffade hon många kända personer, bl.a. Dag Hammarsköld, Dwight D. Eisenhower, Harold Macmillan, Alec Douglas-Home och Charles Lindbergh. Hon fick göra många resor med de kungliga. Under första världskriget besökte hon krigsfängeläger i Ungern och under andra världskriget var hon i Köpenhamn och fick uppleva tyskarnas intåg den 9 april 1940.

Gå in på vår hemsida och läs faster Stinas intressanta berättelse!

Stina Reuterswärd (III)

Forts. fr. sidan 4

delen av 1700-talet (Gustaf III, Bellman, Piper) och framåt fångat kungahusets och institutioners intresse och präglats av dessa. Här i villans salong bland sammetsgardiner, heltäckande mattor, stoppade möbler, intressanta konstverk som trängdes på väggarna, en sprakande brasa i den gamla kakelugnen och inför betagna åhörare, kinkade professorn på den svarta Steinwayflygeln och reciterade filosofi och poesi i stearinljusets flackande sken. Skuggorna av Rilke och Emily Dickinson trädde fram.

Michaëla hade också ”gröna fingrar” och kände

glädje i att samexistera med den växande parknaturen. När man öppnade grinden och steg in på tomten fann man runt huset en väl anlagd, rik och prunkande, trädgård. Allt beroende av Michaëlas skapande och vårdande hand.

Vi saknar en intellektuell, engagerad och mycket trevlig släktmedlem

Per Reuterswärd (III)

Ett levnadsöde

KRISTER REUTERSWÄRD (III) 1915 - 1937

På följande sidor ges både ett tidsdokument över krigets fasor under spanska inbördeskriget och beskrivning av ett levnadsöde. Krister Rd valde att som ung fara till Spanien som frivillig för att slåss för frihet mot fascismen. Med benägen hjälp av Björn Wallebom som representerar Svenska Spanienfrivilliga Vänner har vi fått ett digert material om Kristers tid i kriget. Från mottaget material har gjorts utdrag som skildrar det slag vid vilket Krister stupade, slaget vid Jarama 16 februari 1937 (se artikel sidan 12).

Maud Rd, den kända radiopersonligheten och tillika Krister syster, har i skrift skildrat Kristers uppväxtår innan han valde att resa till Spanien.

För dessa bägge artiklar är vi skyldiga Malcolm Rd (III), som lagt ned tid och stor möda för att finna artikelunderlagen, ett stort tack.

Enligt vad Björn Wallebom kunnat berätta blev alla frivilliga begravda på en kyrkogård nära Jarama. När Franco sedan tog makten lät han gräva upp de stupade och lägga dem i en massgrav utanför kyrkogården. Alla stupade hade en marmorskiva hängande runt halsen i ett snöre med sitt namn på. I Sverige finns en minnesten över Krister på Skogskyrkogården i Stockholm.

*Malcolm Reuterswärd (III)
och Peter Reuterswärd (III)*

*Krister Reuterswärd f. 26/10 1915 i Solna. Avreste i jan
1931. Stupade vid Jarama den 16 febr 1937.*

Mödosam vandring i dödens förgård

AV MAUD REUTERSWÄRD (III) (1920–1980)

Albacete, en grådyster januarimorgon i den trista Guardia National. Vi hade varit på morgonuppställning och stod kvar en stund och språkade. Rykten om förluster cirkulerade. Någon visste att Olle Meurling stupat. Vi kände till att han och Krister varit studentkamerater i Uppsala.

Vi med de sträva händerna visste inte mycket om Krister eller hans bakgrund, bara att efternamnet kändes lite hårt och blankt på tungan, vägrade att lägga sig tillrätta i någon skreva som våra annars gjorde så lättglömt. Men Maud, hans lillasyster, har berättat en del om honom, ville gärna att det som var Krister skulle bli ihågkommet. En berättelse om en lillasysterförälskelse, alltså lika varm och levande som för 40 år sedan.

Om hennes familj framgår att de var fyra syskon, två pojkar och två flickor, hon yngst, Christer näst äldst. Fadern var tidigare officer, hade sedan övergått till civil verksamhet, på nyhetsområdet, till 'rundgnisten', som det hette på den tiden. Han var synnerligen intresserad av historia, särskilt krigshistoria, en levande uppslagskälla på det området.

Det var alltså en familj som levde och växte upp helt borgerligt, ombonat, skyddat. Krister blev också under sin uppväxttid tidigt intresserad av krig och krigshistoria, tecknade flitigt situationer från första världskriget, olika fronter. Han gjorde också en tidning när han var i 14–16 årsåldern, skrev den för hand och illustrerade med bilder ur gamla album så som Grönköpings Veckoblad hade för vana. Innehållet påminde till formen om MAD, häcklade ihärdigt kungahuset och politiska strömningar som han tyckte illa om. Han var också påfallande musikalisk. En allmänt begåvad kille, tyckte hans lillasyster.

Vad Maud främst fäster sig vid då hon söker penetrera sin döde brors karaktär är emellertid framför allt hans ständiga krigsritande. Vad hon ser i detta, i motivvalet, är emellertid inte aggression, förstörelselusta. Snarare motsatsen. Vad hans ritstift försökte fånga var istället kamratskapet, tryggheten i detta. Vi diskuterar relationerna med

Meurling. Kommer fram till att det inte var hans vänskap med Meurling som styrde honom i det politiska ställningstagande som förde honom till Spanien utan hans egen inställning som förde honom till Meurling.

De två var i viss mening olika. Olle Meurling hade ju tagit ett politiskt steg, tagit ställning. Det gjorde Krister egentligen aldrig. Han var ganska omedveten, visste bara att delta 'var det enda rätta'. Hans militärtjänst var ett eget kapitel. När han skulle göra sin värnplikt satte han sig häftigt på tvären. Omsider blev han sänd till Falun och därifrån rymde han! Han var den första människa jag hört talas om som gjort något sådant, och förblev så i många år. Jag vet att han simulerade förvirrad och galen och man kom fram till att han borde söka psykiatriker. Jag tror han hette Poul Bjerre och han skrev ut intyg, men det räckte tydligen inte. Krister slog sig nästan blodig i försöken att komma undan. Han söktes av militärpolisen.

- Hem kunde han inte komma. Den han fick skydd hos var vår farmor. Hennes flesta barn var militärer och hon var änka efter en mycket hög militär, men hon var en fruktansvärt klok människa. Hon hade väl något av samma inställning, men hon var född 1850 och som en regementschefs hustru med det umgänget och den kulturkretsen hade hon givetvis inte stora möjligheter att tränga igenom muren. Men till henne sökte sig Krister och hos henne fick han stöd. Det ändade så småningom i en frikallelse, om av medicinska eller psykiatriska skäl vet jag inte. Det tystades ner mer eller mindre, hemma fick vi självfallet inte tala om det, det var en stor skandal.

Det var väl 1933–34 som det här hände. Krister kom alltså hem men gav sig ganska omedelbart iväg, först till Frankrike sommaren 1935. Vi i vår familj i övrigt, mamma, pappa, min syster och jag reste till västkusten och levde badortsliv. Vi trodde att Krister var på Utö dit han brukade dra sig på somrarna, att han bodde hos en bagare som han var god vän med. Vi fick regelbundna vykort därifrån. När vi sedan kom upp mot slutet av sommaren och

min mamma ringde ut till bagaren så sa han att nej, Krister hade han inte sett till på hela sommaren. Han var helt enkelt försvunnen.

- Genom sitt arbete som direktör för Tidningarnas Telegrambyrå hade pappa förstås ett kontaktnät ute i världen som kunde fungera, åtminstone ibland, och så småningom fick vi veta att en av Kristers kamrater var i Ryssland och att Krister på något sätt också lyckats ta sig dit. Jag vet att min mamma och pappa flera gånger var uppe hos Mme Kollontay och det var en förfärlig massa skrivande, och vi har faktiskt kvar telegrammet från författaren Teodore Plivier där det står att Krister bor hos oss. Den brevväxling med Plivier som följde har jag inte fått se, men det var visst så att han och hans fru åtog sig att ansvara för Krister som då var 19 år. Jag vet att dom tog hand om honom, att där var också författarna Erik Blomberg och Harry Martinsson.

Sedan måste han väl ha gjort någon tavla igen, han stack helt enkelt iväg från dem som åtagit sig att se till att han kom hem igen. Istället hamnade han åt motsatta hållet, i Iran ... Irak eller någonstans i de trakterna.

Nåväl, så småningom kom han ändå tillbaka, men det dröjde väldigt länge, till fram i november vill jag minnas. Och då kom han så där slumpvis in i familjen igen. Han hade nog upplevt väldigt mycket. Både farit lite illa och blivit lite förvånad över livet utanför. Fått erfarenheter som vi tyvärr varken kunde fånga in eller ta del av på rätt sätt. Det blev liksom mer att han berättade historier. Och tyvärr var det ingen som var tillräckligt intresserad. Då handlade det mer om att få Krister infångad igen. Det var liksom så mycket bök om var skulle han vara och hade han nu verkligen blivit inskriven på universitetet och betalade han sin hyra med de pengar han fått för ändamålet? Det var mycket sådant där.

Han var alltså i Uppsala och vi trodde att allting var löst, bara han gick där och bevistade föreläsningarna och kom hem på veckosluten, tänkte inte på att han skulle ha mer problem.

Vid det laget visste jag att han fått kontakt med en väldigt originell figur som han berättade en hel del om men som vi egentligen inte träffade. Nå, ett par gånger var han hemma och vid båda tillfällena var föräldrarna borta. Jag hade en känsla

av att Krister ansåg honom vara en smula bisarr, inte riktigt trodde på att han skulle gå in hemma, var en smula försiktig med att presentera honom. Han var nästan jämgammal med Krister, prästson fick vi veta. Det tyckte jag verkade betryggande, men det var enligt Krister ingen garanti. Han hade lite egendomliga idéer, bland annat ett lite mörkt skämtlygne. Han var totalt avskalad, hade stubbat hår, det var lite ovanligt på den tiden också, han samlade cigarr- och cigarettfimpar och analyserade dem och kunde då säga vilka som gått och sugit på de där cigarrerna. Han hade enligt Krister - men man kunde ju aldrig lita på Krister - en helt fantastisk samling som han så småningom tänkte ställa ut. När jag sedan träffade honom visade han sig vara relativt liten till växten, satt på något sätt men samtidigt smidig, verkade brottare med kläderna på. med lysande blå ögon som satt djupt inne i huvu-

det Det var alltså Olle Meurling, mannen med cigarrfimparna. Och eftersom min far rökte cigarrer och jag tänkte att det kanske var något som man kunde ställa upp på - du ska komma ihåg att jag fortfarande var en liten flicka - så

gick jag ut i köket och letade efter en askkopp. Min far var bortrest och förargligt nog kunde ingen av jungfrurna tillhandahålla gamla fimpar och jag tyckte det var dåligt av oss att inte kunna.

Olle Meurling satte, tror jag mina föräldrar ansåg, myror i huvudet på Krister. Han förklarade en hel del som Krister kanske hade gått och burit på men inte kunnat formulera för sig själv och han fick Krister att inse att han hörde hemma någonstans i samhället, någon annanstans. Jag vet inte närmare, bara att Krister ofta var mycket olycklig efter att han hade träffat Olle Meurling. Han kände sig så splittrad, hans lojalitet ställdes på så hårt prov, och det gjorde honom vresig och oerhört obekväm hemma, om han någon gång var hemma. Han blev både kravfull och föraktfull och den politiska diskussion som han då och då försökte ta upp med min far var så onyanserad och ytterligt okunnig att det gick väldigt lätt för min pappa att vifta bort det som nonsensprat, och det ökade liksom Kristers avståndstagande, framför allt ökade det oron hemma. Det blev väldigt bökigt vid måltider, allting blev liksom kollisioner av obehagligt slag, så att man frågade sig när man stod hemma i farstun -

*"Nåväl, så småningom
kom han ändå tillbaka,
men det dröjde väldigt
länge"*

vem av dom är hemma? Om pappa är hemma men inte Krister, eller om Krister är hemma men inte pappa då kan man gå in, men om båda är hemma så är det lika bra att få äta hos någon kompis. Så pass

*"Jag tror att det var nu
som det stora mörkret
kom över honom"*

hårt blev klimatet. Men jag tror att det fortfarande berodde på att Krister inte visste varthän han strävade, han kunde inte språket, kunde inte formulera sig. Precis som ett litet barn, ett intelligent litet barn som inte har språket och ännu inte blivit ett aggressivt litet barn. Och han visste någonstans att han hade rätt, vad han tänkte och ville. Olle Meurling var så genomlyst, han var ju klar över sin situation och därför ... hade han det på ett helt annat sätt.

Krister pendlade ju också bland en massa männskor. Han var väldigt road av att dansa, och då hade han liksom lekkamrater, som exempelvis Olle Strandberg, och ett gäng som höll ihop och som hade det ruskigt kul. Och så fanns då den andra sidan. Jag tror aldrig att Olle Meurling begärde eller direkt uppmuntrade Krister att komma efter till Spanien, jag tror att han såg rätt klart. Han urskilde nog hur Krister seglade liksom vill så där. Men samtidigt växte något – jag tror att man nu för tiden skulle kalla det främlingskap eller alienation, och det tog sig uttryck i att han blev oerhört fixerad vid sin egen död, talade mycket ofta om den. Och då kom vi tillbaka till de där krigstankarna, att det var så fantastiskt att slippa ligga ensam i en kista och framför allt ensam i en grav. Att om man ändå fick dö med kamrater omkring sig så var man inte ensam och framför allt så slapp man kyrkogårdsnedsänkandet. Här framgick klarare och klarare – jag vill inte säga dödsångest utan snarare dödsdrift, och jag minns att när jag många år senare läste Stig Dagermans 'Dagsedlar' så fanns det i dem ett stråk av igenkännande oerhört starkt. Jag kom ihåg Stig som pojke, vi var med i samma grupp, den hette 'Ung front' och brukade hålla till på Viktoria på Döbelnsgatan.

Tydligt blev emellertid trycket på Krister hemma för starkt och han mönstrade till sjöss på gamla Vasaland, först på däck, sedan på ekonomi-

avdelningen. Under befattningen som jungman fick han heta 'greven' bland kamraterna och det led han av ganska illa. Då blev han istället mässuppassare midskepps och det trivdes han bättre med.

Jag tror att det blev en hård skola för honom: när han kom hem från den var han en smula tilltufsad, mer tystlåten än tidigare. Något hände honom då som vi inte visste om.

Så kom han då tillbaka till Uppsala och återigen skulle han återbörjas. Med en druckens envishet återupprepades mönstret...

Jag tror att det var nu som det stora mörkret kom över honom, han insåg att där hade han ingenting att göra, och varför skulle han läsa de där ämnena, livet handlade inte om det. Han kom till allt större jag vill fortfarande inte kalla det medvetenhet, men längtan att göra det som var riktigt.

Så blev det julen 1936. Det hette att Krister var i Uppsala då men han kom hem och han var väldigt orolig, mycket ute på stan och jag började förstå att han faktiskt sålde saker. Han hade en ruskigt snygg blå kostym, nå den försvann. Nu var det ju inte så ovanligt att man stal böcker hos pappa och sålde på antikvariat, det var ett enkelt sätt att utöka sin veckopeng, helt legalt tyckte man nästan, men detta var allvarligare. Så började det komma något i luften, han började säga att det är MÖJLIGT att jag inte kommer hem till nyår, och sådant, det är MÖJLIGT ...

Så blev det nyår och på nyårsafton skulle vi ha stor fest, en hel del släktingar skulle komma till oss och fira nyår på kvällen och Krister hade fått besked av pappa att om han skulle uppträda hemma så fick han se till att ha smoking. Och Krister sa då att han

*"På det svarade han
ingenting. Sedan sa han
bara 'hej'.
Och så gick han."*

skulle resa till Uppsala och hämta smokingen. Han uppträdde stillsamt och han var vänlig, ja han var vänlig mot pappa också.

Timmarna gick och framåt sex på kvällen ringde telefonen. Jag svarade och en mansröst frågade efter mig. Jag sa att det var jag, och mansrösten förklarade att han nu ville tala om att 'Krister Reuter-

Slaget vid Jarama

16 FEBRUARI 1937 – AV SIXTEN OLSSON

Eftermiddagens kanondunder har lagt spänningens känslolöshet över marschens ansträngningar, men innan vi hinna fram har det avtagit till en mycket skonsam obetydlighet.

De vilsekomna blybitarnas lätta sommar-duggande ta en allt mer bestämt karaktär av hagelstorm, ju mer vi närma oss lin-jerna.

Om en stund kommer Villy, vår tågförare, tillbaka, makligt spankulerande. ”Jag har hittat en alldeles utmärkt position”, konverserar han belåtet. ”Ni komma att vara ganska bra skyddade för fascister-nas artilleri, åtminstone från den vänstra sidan, och ha samtidigt det bästa tänkbara skjutfält själva.”

Spärreliden från deras kulsprutor avtar inte ett ögonblick. I alla händer kommo vi fram utan missöden och därefter hugga sju man omedelbart igång med att gräva ställningar, sprängladdade av nybörjarentusiasm.

Krister beklagar småsvärande den brist i hans uppfostran, som inte gjort honom mera förtrogen med en dikesgrävares yrkeshemligheter.

Vid fyratiden på morgonen ha vi en nära meter-djup håla i ordning, där tre man med någorlunda säkerhet böra vara skyddade mot direkteld, kul-sprutan uppmonterad och skjutklar och hela anord-ningen så gott maskerad som mörkret medgiver.

Det känns precis som man bara blundat i fem minuter när posten knuffar liv i oss strax före sex. Solen blänker klarögd oskuld ett gott stycke upp på himmelen och vi ha nu en fullkomlig översikt över läget.

Istället bli vi för första gången vittnen till den storslagna synen av en luftstrid. Tre väldiga Junker-plan komma långsamt seglande, svarta... hotande. Deras tunga flykt talar om en kraftig last av bomber, som kanske om några minuter ska stjälpas av över våra arma huvuden. Ett halvt dussin jagarmaskiner rita kroklinjer i luften runt omkring dem. Plötsligt ändra Junkerplanen kurs i en tvär vändning. Över-raskande titta vi efter anledningen och upptäcka fyra små punkter som hastigt växa och i rasande fart störta ner över fienden. Bombplanen försvinna med högsta hastighet medan jagarna ta upp striden.

En ny luftsammandrabbning distraherar kanske det fientliga artilleriet. I alla händelser klara vi oss

Forts. fr. sid 11

swärd i kväll lämnar Centralen tillsammans med tre personer för att åka till Spanien’.

En del hade ju stått i tidningarna men inte så mycket. Mannen i telefonen sa ’kom ner till Cen-tralen och försök att hindra honom’. Därmed la han på luren.

Klockan var nu så mycket att vi var ungefär omklädda. Så jag gick och bytte tillbaka och sa till mamma att jag skulle åka till Centralen, Krister var där och ville tala med mej. Och vi var ju vana vid lite underliga ryck från Kristers sida. Jag for ner och mamma for med mej, vi åkte spårvagn av någon underlig anledning. När vi kom in där fick vi se Krister komma gående tillsammans med tre personer. När han fick syn på mamma – han var mycket starkt fäst vid henne – gjorde han ett tecken till mej efter att ha hejdat sig lite och sa att ’jag vill prata med mamma ensam’. Och då gick jag tillbaka till mamma och mamma gick fram till honom och efter ett par minuter kom mamma tillbaka och hon

sa till mej att vi kan vara alldeles lugna, han har mönstrat på en kolbåt som ska gå till England och han kommer tillbaka i april igen. Han skulle inte ljuga för mej.

Så åkte hon hem för att ta emot gäster. Vad hon tänkte inom sej vet ju inte jag. Så gick jag fram till Krister och vi gick omkring där en del. Jag frågade:

– Ska Krister åka till Spanien?

Han var alldeles tyst ett tag. Så sa han;

– Kom nu ihåg att Maud ska göra allt som jag inte hinner göra.

Sen sa han just inget mer. Jag frågade en gång till:

– Kommer Krister hem i april?

På det svarade han ingenting. Sedan sa han bara ’hej’. Och så gick han.

inom de lyckliga procenten och eftermiddagens artillerield förefaller tämligen jämt fördelad över hela vårt avsnitt. Då vi sätta vakter på kvällen ha vi alla en bestämd känsla av att det hela verkligen börjar på allvar. Ingen sover på natten. Samtliga arbeta, tyst och mödosamt, med att utbygga och förstärka ställningarna.

Fascisterna ämna visst göra den 13:de till dagen för det verkliga genombrottet. Vi hinna knappast slänga i oss morgonkaffet innan jorden börjar skälva under de häftiga artilleridetonationerna, luftstriderna avlösa varandra i tät följd och kul-kärvarna över våra skyttegravar avstanna inte ett ögonblick under de närmaste timmarna. Vid middagstiden inträder dock en välbehaglig avmattnings och Kasimir kommer nedkrypande till oss, svart av jord och trasig till det otroliga efter allt springande i snårskogen om nätterna. Han yrkar på, att vi ska skifta ställning. Krister efterlyser order från kompanichefen.

"Nej det har jag inga, men här bli ni ju utsatta för oavbruten granateld tills ni trillar dit på en fullträff. Ska det vara alldeles nödvändigt."

Krister föredrar emellertid att vänta på uttryckliga roder och om ett par timmar inträffar också Villy med sådana. Så fort det blir mörkt ska vi placera oss lite högre upp till vänster.

Elden intensifierades oavbrutet i stället för att avta i det hastigt inbrytande mörkret. Hasse uttrycker just en förmodan om att vi ha ett nattangrepp som ett tämligen säkert faktum framför

oss då Johnny ropar från sin utkiksgrop: "Passopp, gubbar, dom kommer där nere i dalen!" Ögonblicket efter förkroppsligas Villy ur dunklet och ryter till: "Fort väck med sprutan... hundrafemtio meter längre upp till höger. Sno er på som satan, annars sitter vi i saxen!"

Hur vi lyckades få med alla vapen, ammunition och packningar och klara oss de hundrafemtio meterna i motsluttningen under denna mördande eld står ännu för oss som en olöslig gåta.

Nu blir det sannerligen bråttom. Vi får släpa de tunga sakerna mer än två kilometer över nyplöjd åker och äro tämligen trötta förut. Packningarna måste lämnas, det kan inte hjälpas. Naturligtvis är det omöjligt att återfinna dem i beckmörkret och det enda jag har för ett försök i den riktningen håller på att bli ett skott ur en nervös officers revolver. Han inbillar sig att jag är spion och ute i olovliga ärenden.

Under tiden få vi syn på ett långt band av ljuspunkter som röra sig sakta framåt och inte gärna kan vara något annat än en bilkaravan. Fascisterna äro verkligen inte särdeles kinkiga, när de kunna transportera fram sina förstärkningar med ljuset påskruvat för fullt. Egentligen ska vi inte få skjuta innan gropan är färdig och man har särskilt varnat oss för skottlossning i mörker där möjligheten av eldverkan är synnerligen obetydlig, men Hasse kan

Arkivbild utan koppling till artikeln. Bilden från Kjell Erikssons memoarer från spanska inbördeskriget, "Att skjuta hästar"

inte motstå frestelsen och om några ögonblick hån-skrattar Augusta i korta salvor mot de glimmande raderna. Två ilsket röda flammor slå upp därnere, dämpade detonationer höras och i nästa sekund tvärsläcks varenda lampa på motståndarsidan.

Åter en natts grävningar. Vi börja komma underfund med att ene krigares yrke också kan vara ganska ansträngande, men då vi på förmiddagen bli i tillfälle att stoppa upp ett fascistiskt motangrepp mot Thälmannkamraterna med eld snett bakifrån av utomordentlig verkan, försvinner trötthetskänslan för några timmar igen.

Mot aftonen lyckas en andfådd adjutant leta reda på oss. Pojken är lika trött som vi, släpar stegen efter sig och orkar knappast ens tala. Med tung likgiltighet berättar han hur illa kompaniet blivit åtgånget. Varenda grupp med undantag av vår har en eller flera dödade och sårade. Men den värsta smällen har i alla fall schweizarna fått... fem man i en fullträff.... Döda allihop. "Vi ska förresten till deras gamla position nu om ni bara ville försöka hålla ögonen öppna och ge tusan i att sova medan man försöker informera er om läget...!"

Schweizarna ha mött sitt öde i spetsen av en liten skogsdunge, där sexton ungrare – återstoden av ett kompani – hållit ut endast med hjälp av sina gevär och handgranater i mer än tolv timmar nu. Schweizarna hade kommit dit på morgonen, fått

en halvtimme på sig för nedgrävningen och valt den absolut farligaste platsen till position, nämligen under det träd som bildade själva spetsen av dungen. På grund av den korta tid de haft till förfogande hade de endast hunnit ner en fot och granaten, som sprängde bort deras löjligt svaga bröstvärn, hade samtidigt förvandlat de fem unga friska pojarna till en odefinierbar hög av blodiga köttslamsor och sönderhackade klädtrasor. Brodern till vår schweizare hade fått huvudet fullkomligt avslitet och vi försöka hålla honom borta från den ohyggliga synen men misslyckas. "Varför det?" frågar han lugnt. "Vi voro fyra bröder. En sitter ännu häktad i Italien, den andre blev skjuten i Ungern tillsammans med far, den tredje här... Det ska gå den vägen..." Vi sitta länge stilla under olivträdet. "Buster" berättar långsamt på sin släpiga tyska, entonigt trött... orden flyta ihop med skymningen och döden till något obeskrivligt rofyllt...

Gräva, gräva, gräva, gräva...

En sköter korpen, en spaden, en vilar. Blodet droppar från blåsorna i Kristers händer och han öppnar numera aldrig munnen för något annat än för att dricka. Hasse arbetar som en robot. Jag avlöser Krister, han sätter sig och faller ögonblickli-

Arkivbild utan koppling till artikeln. Ur Populärhistoria, Fascister mot socialister i spanska inbördeskriget.

gen i sömn, vaknar med ett ryck och avlöser Hasse. Så pågår det hela natten... Johnny, Buster och holländaren gräva under andra träd, släpa fram ammunition och somna plötsligt och omärkligt, sittande eller liggande.

Strax efter sex på morgonen kommer kompanichefen och väcker oss. Hasse sitter med korpen i famnen, Krister sover över spaden, lutad mot jordväggen. Själv har jag blivit liggande med ansiktet i en lövhög och har en besvärlig känsla av att vara hängd när Emils magra knogar borra sig in i min nacke. Solen lyser och ungrarna spisar frukost.

"Ja, pojkar" säger kompanichefen långsamt, "det är illa men vi kan inte stanna här. Styrkorna har blivit omgrupperade i natt och vi måste sättas in på ett annat ställe..."

Vi finna vår nya ställning frampå förmiddagen och sätta omedelbart igång. I enlighet med Hasses förslag besluta vi minska invånarantalet i kulsprutegropen till det minsta möjliga, alltså två, för att inte den med naturnödvändighet väntade fullträffen ska ta med flera än vad som är absolut ofrånkomligt. Krister flyttar tillsammans med Johnny och schweizaren med holländaren.

På kvällen kommer en del dödströtta men glädjestrålade tredjekompanister ner och hälsar på oss, iförda nya fina patrongördlar av ett snitt, som annars inte förekommer bland våra truppslag. "Vi fick ett bajonettanfall," förklara de belåtet, "och ett tjugotal skaffa oss besvär med sin begravning. Titta såna fina utrustningar dom hade..."

"Miste ni många själva?"

"Bara fyra i sårade. Våra pojkar slogos som djävlar och fascisterna kommer inte att glömma sitt misstag i brådrasket. Jag ger mig fan på att vi fick se klackarna på en halv bataljon... Hade vi inte varit så förbaskat fåtaliga kunde vi ha gått till motangrepp och jagat dem ända över floden..."

"Där kommer dom!"

Hasse kastar sig handlöst över Augusta, vrider henne med ett ryck trettio grader längre till vänster och klämmer sig flat mot jordväggen. Jag får placera mig på den andra sidan och sköta bandet underifrån. Hela skogen vimlar av framrusande svarta fulingar...

Älskade gamla Augusta! Hade du fått ett av dina otaliga eldavgångsbrott i dessa ögonblick hade vi varit sålda och hela linjen med oss. Av fascisternas storartade försök återstå endast några likhögar och bakåtkrypande, allahskrikande sårade.

"Sisådärja", konstaterar Hasse med ett avspännande leende. "Dom hade ingen aning om att vi

Arkivbild utan koppling till artikeln. Bild från Sveriges radio, Regeringstrupper försvarar San Sebastián 1936.

var här, men dom har det nu. Dom kommer att göra vad dom kan för att ta bort oss med artilleri eller med en tank å dom kan en hel del. Håll nosen under kanten, gosse, och stick inte upp i onödan. Vi behöva inte befara något infanteriangrepp innan granaterna är färdiga med oss..."

Jag kastar en blick på Krister i gropan bredvid. Han har lagt geväret på bröstvärn och putsar omsorgsfullt sina glasögon.

SCHOFFFFFF...

Vad i helsike var det? Vi har fått en halv meter jord över oss, Augusta är en enda skrothög och hela bröstvärn har försvunnit. Utan att fatta vad som egentligen hänt vräker jag undan den mycket fördetta kulsprutan och märker att Hasse jämrar sig sakta: "För tusan, jag är alldeles blind. Finns det något kvar av ansiktet?"

Jodå, nog ser det tämligen helt ut och när han gnidit smörjan ur ögonen återkommer både synen och känslan så småningom. Vi kasta en blick över förödelsens styggelse. Det ser inte roligt ut och Augusta blir nog aldrig mera pratsam igen. Fjäderlådan är bortsliten, handtagen söndersprängda, locket har slagits upp och går inte att stänga och manteln har perforerats till ett grovt såll. Pipan är avslängd på mitten...

SÅSCHOFFFFF...

En stålblänkande femtoncentimetersgranat studsar förbi och blir liggande ett par meter ifrån oss, ondskefullt blängande. Tack, farbror! Det var en blindgångare. Två kulsprutor återstå av tolv. Gunnar har fått en kula mitt i pannan men Niels har sluppit undan med ett trasigt lillfinger. Våra tanks sakna ammunition, artilleriet är utslitet och våra flygares tapperhet kan inte utjämna skillnaden i antalet maskiner.

Redan efter hundra meter möter oss den första lavinen av sårade och flyktande. Fronten befinner sig i ett enda kaos, de våra ha inte längre kunnat

hejda den fascistiska anstormen. Paniken sticker upp sitt fula ansikte, men paniken kryper av igen, de sårade föras undan och den sista ammunitionen fördelas. Krister och Johnny, som vi trodde var färdiga, visa sig oväntat. Krister klagar tonlöst: "Om vi bara inte varit så löjligt fåtaliga. Vi gick fram tretton man på linje och de visade klackarna så fort de fick se våra bajonetter, men så kom andra och tog oss från sidorna och vi hade ett helvete att dra oss ur den klämman. Förmodligen går det här åt fanders..."

"Alle man i ställning! Klart för motangrepp!"

Någon skrattar hjälplöst. Motangrepp med vad?

Man har lyckats leta fram ett dussin tankpatroner och närmaste tankförare är genast villig att göra det mesta möjliga av dem. Sextio man gå till angrepp med tanken tjugo meter bakom. Vi gå först fram på linje i hastig marschtakt men så börjar någon springa... Var få vi krafter ifrån till denna sista ansträngning? Fältet är nästan fullbelagt med lik av mohrer och tyskar. Tankföraren har öppnat luckan och den unge jätten ryter ut sin stridsförtyjusning med knutna händer medan hans väldiga stålvagn rusar rätt över ungsbogen och banar breda vägar genom snåren. Himmeln färgas eldröd i den nedgående solen, bajonetterna glimma och tankens kulspruta smattrar oavbrutet.

Så kommer ett kort kommandorop: "Halt! Flankangrepp från höger." Våra sextio man ha smält samman till ett fyrtiotal och nu upptäcka vi snett nedanför oss en hastigt framrusande trupp på cirka tvåhundra man, som äro nära att inringa oss. På hjälmarna och deras ljusa ansiktsfärg förstå vi att det är tyskar. Vi har intet annat att göra än maka oss bakåt igen.

Så småningom ha vi dem alldeles inpå livet, bajonetterna komma till användning hos de främsta och ytterligt hårt trängda tvingas vi ner på vägen, där emellertid ett kompani undsätter oss så att vi få en smula andrum. Befälet diskuterar möjligheten av att hålla vägen eller om det är bättre att erbjuda motstånd från skogen strax bakom. Plötsligt hör jag ett kort ångestrop och ser Krister tumla omkull. Johnny och jag hinna fram till honom samtidigt. Han har gripit med vänstra handen hårt om högra handloven och i den tron, att han blivit sårad i armen försöker Johnny vika upp kans kappärm medan jag sliter upp mitt första förband. Vi kunna emellertid inte upptäcka något sår och det blir nödvändigt att ta av honom kappan och kavajen. Då först se vi hur kulan trängt in i bröstet, exploderat

och åstadkommit fruktansvärda skador. Döden inträder redan efter några sekunder och han bör inte ha känt något annat än en reflexsmärta i armen att döma efter greppet om handloven...

Kompanikommissarien kommer travande förbi. "Vem är det?" frågar han kort.

"Vår gevärsförare, Reuterswärd.

"Sårad?"

"Nej, han är död!"

Kommissarien undersöker honom hastigt och nickar. Några skadade jämrar sig i närheten. En magskjuten kavar sig fram med armbågarna efter vägkanten och stönar väsande "Hjälp de sårade!" kommenderar kommissarien tvärt och fortsätter.

I samma ögonblick rycka fascisterna fram till förnyat angrepp – skotten, skriken och jämret stiger som en tjock ånga mot den sömniga himmeln. Vi slåss i en sorts överklig likgiltighet endast för att det ska så vara... Hela universum är en enda svavelosande, likstinkande mardröm.

Mörkret dämpar stridsaktiviteten något på båda sidor men fortfarande strömma floder av svarta ned till höger. Ska de kanske skära av våra förbindelser och stänga in oss? Nåja, nej det är för besvärligt att tänka på. Där springer en till, han håller sig troget på kornet, mitt gevär brinner av och han gör ett löjligt höjdhopp med utslagna armar... Asch, det är precis som på teatern... teaterrevolutionärer... jag skrattar hysteriskt utan att höra min röst.

Officerarna springa omkring och försöka organisera någonting, vad det nu kan vara, och någon besvärlig varelse sliter mig oupphörligt i rocken. Det är något bekant över den ytterligt trasiga och smutsiga figuren och så småningom urskiljer jag Kasimirs vita ansikte. "Wo ist Krister?" pressar han fram – rösten är tom av ångest.

"Krister ist gefallen."

Rumäniern sjunker ihop vid en trädrot med en stönande snyftning och en förtvivlad viskning kryper efter marken: "Alla våra bästa taga de dessa... förbannade... Alla våra bästa."

Minnesstenen "La mano" till minne av de svenskar som var och kämpade för demokratin i Spanien under åren 1936-38. "Av 500 svenskar som år 1936-38 kämpade för Spaniens demokrati stupade var tredje. De gav sitt yttersta vid Madrid, Jarama, Guadalajara, Brunete, Teruel, Aragon, Ebro. Vandrare, stanna - minns dem med stolthet."

Förslag: Malcolm ny ordförande

I SLÄKTFÖRENINGEN

Valberedningen föreslår att Mac Reuterswärd (III) väljs till ny styrelseordförande i släktföreningen efter Peter Reuterswärd (III) som efter att förtjänstfullt under fyra perioder varit ordförande nu istället föreslås överta ansvaret för valberedningen.

Mac har tidigare erfarenhet från både stipendienämnden och som ledamot i styrelsen.

Malcolm Reuterswärd är född 1954 på Molnsätra gård, Kallhäll utanför Stockholm och son till Bertil Reuterswärd och Viveka (född Lilliehöök). Familjen består av hustru Lissen, tre söner och två döttrar, åtta barnbarn samt två dvärgschnauzrar.

Malcolm Reuterswärd (III)

Mac arbetar till vardags som anläggare inom byggbranschen. Som ny ordförande ser Mac gärna att arbetet med släktens historia från förr till nu fortskrider och ser som sin huvuduppgift att leda in släktföreningen i modern tid där alla familjemedlemmar är välkomna. Vi är säkra på att Mac kommer att förvalta arvet som ordförande väl, såväl efter sin far Bertil (Buster) Reuterswärd, som under åren 1976-85 var släktföreningens ordförande, som efter Peter Reuterswärd.

Jan Patrik Reuterswärd
valberedningen

ELLE-galans hederspris

TILLDELAT TONIE LEWENHAUPT REUTERSWÄRD (III)

Tonie Lewenhaupt, född 1937, var gift med nyligen bortgångne Carl-Fredrik Reuterswärd (III) och dotter till professor Gösta Werner. Hon fick i januari i år ELLE-galans hederspris för att hon: "fördjupat våra kunskaper om modets mening och dess kulturhistoriska samband".

Tonie utbildades vid Konstfack och arbetade länge som modejournalist och illustratör. Med åren fördjupades hennes intresse för hur modet speglar historien och samhällsförhållandena och det utmynnade i konstvetenskapliga studier vid Lunds universitet. 2016 gav hon ut boken "Minnets kläder" som är en samling personligt skrivna och djupt initierade skildringar av enskilda plagg ur historien t.ex. Nils von Dardels gröna kostym som bars på hans målning "Den döende dandyn", Bockstensmannens mantel och Christian Diors klänningar i New Look-stil.

Tonie har även tidigare fått motta hedervärda priser! 2013 fick hon ta emot Rausingpriset för "sitt mångåriga dräkthistoriska engagemang". Hon fortsätter sina undersökningar av kropp och kläder

Foto Gerry Johansson

och vi kan förvänta oss fler intressanta böcker i framtiden.

Eva Norrby (III)

Reuterswärds kryddsill

ETT RECEPT

En bekant till Wilhelm B (III), som är mycket bok- och matintresserad, besökte ett antikvariat i Gamla

stan och råkade av en slump hitta nedanstående recept.

KONSERVERING

Dill i salt. Vackra dillkvistar väljas ut. I en stenkruka lägger man ett varv grovt salt, därefter dillkvistar, och så varvtals, tills krukans nästan är fylld. Överst lägger man salt och därpå en bräda och en sten. Dillen håller sig frisk och grön hela vintern och är utmärkt att ha till soppor och potatis. På samma sätt förfäres med *skärbönor*.

Varbergs kryddsill

1 val stor fet orensad sill
2 ½ lit. utblandad ättika
5 ½ hg. lüneburgersalt
6 ½ hg. grovt salt

40 gr. spansk humle
35 gr. salpeter, 40 gr. lagerblad
1 hg. kryddpeppar
4 msk. stött starkpeppar

Sillen lägges i ättikan under 18 tim. varefter den upptages och nedlägges varvvis med kryddorna i ett höganåskrus. Den är färdig efter ett par veckor. Vid anrättningen flås den, urtages och skäres tvärsöver med benet kvar.

Reuterswärds kryddsill

80 kryddsillar
Lag: 1 ½ lit. ättikssprit, 2 lit. vatten
800 gr. strösocker, 600 gr. fint salt
30 gr. starkpeppar, 30 gr. kryddpeppar

15 gr. kryddnejlikor, 15 gr. ingefära
8 gr. spansk humle, 10 gr. salpeter
10 gr. röd sandel, 20 lagerblad
2 dillkronor

Färsk höstsill rensas, avtorkas med mjukt papper, gälas och lägges i ättikslagen två dygn, då är sillen lagom mjuk. Den nedlägges med kryddorna, (en del köpas på apotek) och stötas fint. Sillen lägges med ryggen ner varvtals med de väl blandade kryddorna, salt, socker och salpeter. Lagerbärsbladen fördelas här och var. Översta varvet kryddor. En lätt press pålägges, tills sillen har lakat sig. Får stå svalt 1 ½ mån., är då färdig att använda.

Kryddsill

1 tjog större eller 2 tjog mindre färska
sillar
vanlig inläggningsättika
225 gr. fint salt, 225 gr. strösocker

8 gr. starkpeppar, 5 gr. kryddpeppar
4 gr. nejlikor, 10 gr. lagerblad
10 gr. spansk humle, 4 gr. salpeter
(1 knivsudd sandel)

Sillen rensas, d. v. s. huvudet tages av och tarmen drages ur. Stjärten skäres av och sillen tvättas hastigt helst före rensningen. Den lägges sedan i vanlig utspädd ättika vari den bör ligga 24 tim. Sillen får därefter rinna av. Kryddorna krossas grovt och blandas med salt, socker och salpeter. I botten av en glaserad kruka strös ett lager av kryddblandningen och sillen varvas ned med ryggen snett nedåt. Emellan varven strös kryddblandningen och de torra bladkryddorna. Sillvarven läggs korsvis och över strös kryddblandning. En tallrik med tyngd lägges på och krukans ställes mörkt och kallt, men får inte frysa. Efter tre veckor eller 1 mån. är sillen färdig. Sandel — om den kan anskaffas — blandas med de övriga kryddorna, den ger god färg och smak.

Förändringar inom släktföreningen

SEDAN JUNI 2016

Avlidna:

Michaela Reuterswärd (I), född 1921, avled den 17 februari 2017.

Elisabet Ringborg (II), född 1928, avled den 15 mars 2017.

Angelica Reuterswärd (II) och Nalle Jacobsson den 27 augusti 2016.

Eva Olivia Reuterswärd (III) och Paul Stefan Hans Liska den 26 november 2016.

Gifta:

Fredrik Reuterswärd (III) och Jenny Ingrid Maria Borheim den 16 juli 2016.

Släktföreningen har 256 registrerade medlemmar.

Säljes & Köpes

ANNONSER

Har ni något släktgods som ni vill bli av med? Annonsera då i Bulletinen under rubriken "Säljes och Köpes"!

Glöm inte bort Släktmötet den 11 november 2017!

Meddelande från Stipendienämnden

1 oktober 2017 är sista dag för stipendieansökningar!

Släktföreningen delar varje år ut 8.000 kronor i stipendium till några av de unga inom släkten som satsar på utbildning. Förra året delade vi ut denna summa till sex sökande.

Årets ansökningsblankett finns på vår hemsida (www.reutersward.info), så att ni kan göra er ansökan redan före sommaren. Blanketten är i pdf-format med färdiga fält, så att du kan fylla i den på skärmen, sedan skriva ut, underteckna och posta. Det går givetvis också bra att skriva ut den tomma blanketten och fylla i den för hand.

Sänd din ansökan till
Reuterswärdskas släktföreningen,
Stipendienämnden
c/o Christina Reuterswärd
Furunäsvägen 16
181 43 Lidingö
Tel. 073 314 9810
tina@adesso.se

Stipendienämnden består 2015-2017 av
Christina Reuterswärd (III)
Anders Reuterswärd (II)
Lovisa Reuterswärd (I)

**Glöm inte att anmäla förändringar (giftermål, födselar, dödsfall) samt adressändringar till sekreteraren Viveka Eriksson, Strandpromenaden 13, 192 66 Sollentuna.
Epost: tage.eriksson@telia.com eller adressändra på vår hemsida
www.reutersward.info**

REUTERSWÄRDSKA SLÄKTFÖRENINGENS

styrelse 2015-2017

Peter Reuterswärd (III) Ordförande	Polhemsgatan 31 112 30 Stockholm peter.reutersward@home.se	070-319 04 85
Viveka Eriksson (I) Sekreterare / Skattmästare	Strandpromenaden 13 192 66 Sollentuna	08-754 21 61 tage.eriksson@telia.com
Anders Reuterswärd (III) Ordinarie ledamot	Runsavägen 44 168 54 Bromma anders@reutersward.nu	08-3722 52 0732 099 609
Patrik O Reuterswärd (I) Ordinarie ledamot	Ekebydalsvägen 2 182 65 Djursholm	08-755 16 62 famreutersward@yahoo.se
Malcolm Reuterswärd (III) Ordinarie ledamot	Portalgatan 62 754 18 Uppsala	070-260 09 35 malcolm.reutersward@live.se
Wilhelm Reuterswärd (II) Suppleant	Skeppargatan 25 D, 114 52 Stockholm	072 2430016 wilhelm.reutersward@gmail.com
Wilhelm Reuterswärd (III) Suppleant	Löt Bäddarö Gård 1 749 51 Grillby	0171-47 05 57 wreutersward@gmail.com
REVISORER		
Gabriella Reuterswärd (II)	Månvägen 15, 181 33 Lidingö,	070 721 10 14 g_reutersward@hotmail.com
Ebba Wengström (I)	Murmästaregatan 6, 415 07 Göteborg	070 406 23 35 ebba.wengstrom@gmail.com
Helena Reuterswärd (I)	Hasselbackevägen 56, 444 44 Stenungsund	073 759 09 12 helenareutersward@hotmail.com
ARKIVNÄMND		
Åsa Wengström (I)	c/o Reuterswärd Skolgatan 23, 753 12 Uppsala	070-417 55 77 asa.wengstrom@gmail.com
Eva Norrby (III)	Löt Bäddarö Gård 1, 749 51 Grillby	0171-47 04 35 evanorrby@telia.com
Fredrik Reuterswärd (III)	Polhemsgatan 31, 112 30 Stockholm	073 623 03 03 Fredrikbattery-@hotmail.com
STIPENDIENÄMND		
Christina Reuterswärd (III)	Furunäsvägen 16, 181 43 Lidingö,	073 314 9810 tina@adesso.se
Anders Reuterswärd (II)		
Lovisa Reuterswärd (I)		

LÄS BULLETTINEN

– TIDNINGEN

SOM SKRIVS

AV

REUTERSWÄRDARE

FÖR

REUTERSWÄRDARE

